

Öğretmen Adaylarının Konuşma Becerisine Yönelik Öz Yeterlik Algıları

Yrd. Doç. Dr. Mehmet KATRANCI

Kırıkkale Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
mtkatranci@gmail.com

Özet: Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının konuşma becerisine yönelik öz yeterlik algılarının çeşitli değişkenlere göre belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik algı düzeyleri cinsiyet, öğrenim görülen program ve sınıf düzeyi bakımından incelenmiştir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak “Öğretmen Adaylarına Yönelik Konuşma Öz Yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde öğrenim görmekte olan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 884 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Verilerin analizinde betimsel istatistik, bağımsız gruplar için t-testi ve tek yönlü varyans analizinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının genel konuşma öz yeterlik algılarının yüksek düzeyde olduğu, konuşma öz yeterlik algısının cinsiyete ve öğrenim görülen programa göre istatistikî bakımdan anlamlı farklılık gösterdiği ancak öğrenim görülen sınıf düzeyinin konuşma öz yeterlik algısı üzerinde anlamlı farklılığa neden olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Konuşma becerisi, konuşma öz yeterliği, öğretmen adayı

Pre-service Teachers’ Self-efficacy Perception of their Speaking Skills

Abstract: The purpose of the present study is to determine pre-service teachers’ self-efficacy perception of their speaking skills in relation to different variables. For this purpose, pre-service teachers’ self-efficacy perceptions of their speaking skills in relation to variables of gender, type of the program attended and grade level were investigated. Survey model was employed in the present study. As a data collection tool, “Scale of Pre-service Teachers’ Self-efficacy Perception of Speaking Skills” was used. The sampling of the study consists of 884 pre-service teachers who participated in the study on voluntary basis from the Education Faculty of Kırıkkale University. In the analysis of the data, descriptive statistics, independent samples t-test and one-way variance analysis were used. The analyses revealed that the pre-service teachers’ general perception of their speaking skills is high and self-efficacy perception of speaking skills varies significantly depending on gender and type of the program attended; yet, grade level does not have a significant effect on their self-efficacy perception.

Key Words: speaking skill, speaking self-efficacy, pre-service teacher

1. GİRİŞ

İnsanı diğer canlılardan ayıran temel özelliklerden biri de dili kullanarak iletişim kurma becerisidir. Bu becerinin etkili bir şekilde kullanıp kullanılmaması, insanın başarılı olmasındaki en önemli unsurlardan biridir. Özellikle mesleği gereği konuşma becerisini sık kullanan bireyler için bu durum daha fazla önem kazanmaktadır. Bu mesleklerden biri de öğretmenliktir. Öğretmenin hem mesleğinde başarılı olması hem de öğrencilerine iyi bir rol model olabilmesi için dili doğru ve güzel bir şekilde konuşması oldukça önemlidir.

Konuşma; anlatılmak istenenlerin zihinde gerçekleştirilen sıralama, sınıflama, ilişki kurma, eleştirme, tahmin etme, analiz – sentez yapma ve değerlendirme işlemlerinden sonra bilgilerin seslere, hecelere, sözcüklere ve cümlelere dönüştürülerek aktarılmasıdır (Güneş, 2007: 95). Fiziksel ve zihinsel özelliklere sahip olan konuşmada öncelikle zihinde yapılandırılan bilgiler gözden geçirilir, konuşmanın amacı ve sınırları belirlenir, aktarılacak metin zihinde oluşturulur. Ardından bu metin konuşma için görev alan organlarımızın yardımıyla seslendirilir (Aktaş ve Gündüz, 2009; Güneş, 2007; Özbay, 2006). Seslendirilen metne anlam verilmesinde el-kol hareketleri ve mimiklerden de yardım alınır. Dolayısıyla konuşma zihinde hazırlanan ve fiziksel unsurlarla birleşerek oluşan karmaşık bir süreci içermektedir. Etkili bir konuşma yapabilmek için bu sürecin eksiksiz bir şekilde tamamlanması gerekir. Güzel ve etkili konuşmak için üzerinde konuşulacak konunun dinleyicinin ilgi ve ihtiyaçları ile bireysel özelliklerine hitap etmesi gerekir. Konuşan kişi kullandığı kelime ya da kavramların açık ve anlaşılır olmasına, vermek istediği mesaj ile konuşma konusunun tutarlı olmasına, vurgu ve tonlamaya özen göstermelidir. Güzel ve etkili konuşmanın kendine özgü ilkeleri vardır. Bu ilkeleri İşcan (2013: 61-63) şu şekilde özetlemektedir:

1. Konuşmanın amacının belirlenmesi ve planlanması gerekir.
2. Konuşmacının, konuşma yapacağı konu ile ilgili yeterli düzeyde bilgi sahibi olması gerekir. Ayrıca hangi konu seçilirse seçilsin düşüncelerin dinleyicilere etkili bir şekilde aktarılabilmesi için konunun gerektirdiği araç-gereçlerle somutlaştırılması gerekir. Çünkü konuşma, görsel ve işitsel simgelerle oluşturulan bir iletişim işidir.
3. İyi bir konuşma, dinleyicilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olmalı, onların dikkatlerini çekebilmelidir.

4. Etkili bir ses tonu kullanılmayan, mimik ve jestlerle desteklenmeyen konuşma ölü bir konuşmadır. Çünkü sözcüklere anlam kazandırma ve istenen duyguyu verme ancak ses tonu, mimik ve jestlerin uygun şekilde kullanılmasıyla oluşur.

5. Konuşmada canlı, diri ve amaca uygun sözcükler seçilmeli ve konuşurken kelimelerin doğru seslendirilmesine özen gösterilmelidir. Ayrıca konuşurken kısa, yoğun ve hareketli cümleler kurulmalı, cümleler arasındaki geçişler doğal bir şekilde yapılmalıdır. Yani iyi bir konuşma, canlı bir dil ve hareketli bir üslup gerektirir.

Öğretmenlerin sınıf ortamında öğrencileriyle öğretme-öğrenme sürecini yürütebilmek için en sık kullandıkları iletişim kanalı konuşmadır. Sınıf ortamında doğru ve etkili konuşmanın tüm gereklerini yerine getirebilen öğretmen dersin verimli geçmesi için önemli bir yükümlülüğü de yerine getirmiş olur. Çünkü öğrenci merkezli bir eğitim anlayışı benimsenmekle birlikte sınıfta rehberliği sağlayan kişi öğretmendir. Öğretmenin Türkçeyi güzel ve doğru konuşması, dersin daha iyi anlaşılmasının yanı sıra öğrencilerin konuşmalarındaki hataların düzeltilmesinde en etkili yollardan biridir. Çünkü öğretmenler, öğrencileri için bir çok konuda olduğu gibi konuşma becerisinde de en etkili modellerden biridir.

Konuşma becerisini olumsuz yönde etkileyen, bireyin içinde bulunduğu çevreden, sosyal, kültürel, ekonomik ve fizikî şartlardan ya da kişinin psikolojik yapısından kaynaklanan bazı unsurlar bulunmaktadır (Sargın, 2006: 14). Konuşma becerisinin psikolojik boyutunu inceleyen araştırmalar, gerek öğretmenlerin gerekse öğretmen adaylarının konuşma becerilerine ilişkin yeterlik algılarının düşük olduğunu, kendilerini konuşurken istedikleri düzeyde ifade edemediklerini, topluluk önünde konuşmaktan çekindiklerini göstermektedir (Ayan vd., 2014; Akkaya, 2012; Arslan, 2012; Arslan, 2010). Bu durumun konuşmaya ilişkin öz yeterlik algısının düşük olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Öz yeterlik sosyal bilişsel öğrenme kuramcıları tarafından çok boyutlu olarak ele alınan bir kavramdır. Öz yeterlik, "Bireylerin belirli işleri yapabilmesi için gerekli faaliyetleri düzenleyebilme ve uygulayabilme açısından kendi kapasiteleriyle ilgili ön görüşleridir" (Bandura, 1986). Bireyler öz yeterlikleri ile ilgili bilgileri deneyimlerinden, dolaylı yaşantılardan, kendisine yapılan sözlü ikna çalışmalarından ve psikolojik göstergelerden edinebilir (Bandura, 2002; Schunk, 1984). Bu unsurlar öz yeterlik algısının da kaynağını oluşturmaktadır. Öz yeterlik, bir amaca yönelik görevdeki performansla ilişkin kişinin kendini güvende duyması olarak nitelenebilir. Bu durumu vurgulayan Schunk (1984) öz yeterliğin, bireyin yapmak zorunda

olduğu bir işi ne kadar iyi yapabileceğine yönelik kendi değerlendirmesi olduğunu ifade etmektedir.

Alanyazında bu konuya yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde öz yeterliğin akademik başarıyı etkileyen önemli unsurlardan biri olduğu ifade edilmektedir (Ülper ve Bağcı, 2012; Özgen ve Bindak, 2011; Schunk ve Zimmerman, 2007; Altunçekiç vd., 2005; Bandura ve Locke, 2003). Konuyla ilgili araştırmalar ışığında bireyin akademik anlamda, ki buna beceri alanları da dâhildir, başarılı olabilmeleri için bu alanlarda başarılı olabileceklerine inanmaları gerektiği söylenebilir. Sahip olunan bu inanç düzeyi bireyin kendine yönelik yeterliği olarak da adlandırılabilir. Yeterlik algıları bireyin karamsar ya da iyimser düşünmesini, kendini geliştirmesini ya da zayıf hâle getirmesini etkiler. Bu algılar bireyin hedeflerini ve isteklerini etkiler (Bandura, 2002). Etkinin boyutunun belirlenmesinde öz yeterlik algısının kaynaklarının da dikkate alınması gerekir.

Öz yeterlik algısı, bireyin belirli bir etkinlikte yeterli olup olmadığına dair kendisi hakkındaki değerlendirmesidir. Bu değerlendirmeden elde edilen sonuç ilk olarak bireyin tercihlerini etkilemektedir (Hackett, 2002). Birey verilen görevler arasında en çok üstesinden gelebileceğine inandığı, başarabileceğini düşündüğü görevi yapmayı tercih eder. Bu durumun, bireyin akademik hayatının şekillenmesini sağlayan unsurların başında geldiği söylenebilir (Rader, 2003). Konuşma başarısızlıkları ile dolu bir okul hayatından sonra topluluk önünde konuşmaktan kaçınma bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Öz yeterlik algısının etkisini hissettirdiği bir diğer alan ise görevi yapmaya devam etmedeki kararlılıktır. Öz yeterlik algısı yüksek olan bireyler başladıkları işi bitirmek için ısrar ederler. Karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelmek için azami derecede çaba gösterirler. Zorluklara direnme gücü de öz yeterlik algısından etkilenmektedir. Öz yeterliği yüksek olan bireyler zor görevlere ya da işlere daha sakin yaklaşırlar (Flannagan, 2007). Hazırlıklı bir konuşma yapma görevi verilen öğrencinin konuşmaya yönelik öz yeterlik algısı düşükse görevi yerine getirmeme, konuşmaktan kaçınma gibi problemlerle karşılaşılabilir. Bu problem başka bir öz yeterlik etki alanı olan “sorumluluğun oluşturduğu baskıyı” da olumsuz yönde etkileyebilir. Sorumluluk almak istemeyen öğrenci konuşma kaygısı taşıyabilir. Öz yeterlik algısı yüksek olan öğrenciler, karşılaştıkları işin sorumluluğu karşısında daha az kaygı taşırlar. İşin üstesinden gelebileceklerine dair taşıdıkları inanç arttıkça, üzerlerindeki baskı azalmaktadır (Wood ve Bandura, 1989). Öz yeterliğin başarı için tek başına etkili olduğu düşünülmemelidir. Yapılan araştırmalar, belli bir işi başarmak için ihtiyaç duyulan bilgi ve becerileri taşımayan

bireylerin, öz yeterlilik algıları ne kadar yüksek olursa olsun, başarılı olamadıklarını göstermektedir (Özerkan, 2007: 31).

1.1. Araştırmanın Amacı

Bireyin başarısını büyük oranda etkileyen ve yönlendiren konuşma becerisi (Özbay, 2005: 1), özellikle öğretmenlerin sahip olması gereken önemli bir beceridir. Bu bağlamda öğretmenlerin konuşmaya yönelik olarak kendilerine olan güvenleri ve kendilerini yeterli hissetmeleri, öğretme-öğrenme sürecinin hedefine ulaşması bakımından oldukça önemlidir. Konuşma becerisine ilişkin öz yeterlik algısının önemi göz önünde bulundurularak bu çalışmada öğretmen adaylarının konuşma becerisine yönelik öz yeterlik algılarının çeşitli değişkenlere göre belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak şu sorulara cevap aranmıştır:

1- Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik algıları hangi düzeydedir?

2- Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik algıları cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

3- Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik algıları öğrenim gördükleri program değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

4- Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik algıları öğrenim gördükleri sınıfa göre farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Kırıkkale ilinde öğrenim gören öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelemeyi amaçlayan bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu etkilemeden var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2009; Fraenkel ve Wallen, 2003). Bu yaklaşımda araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2009). Ayrıca tarama modelinde katılımcıların herhangi bir konu üzerindeki duygu, düşünce ve görüşleri geniş kitlelerden elde edilir (Erözkan, 2007).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Kırıkkale ilinde öğrenim görmekte olan öğretmen adayları oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise 2013-2014 eğitim-öğretim yılında birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar öğrencisi bulunan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Bilgisayar Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği programlarında öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 884 öğretmen adayından oluşmaktadır. Örneklem grubundaki öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programa, sınıfa ve cinsiyete göre dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarına Yönelik Bilgiler

Program	Sınıf	Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kız	
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	1	24	19	43
	2	21	15	36
	3	22	18	40
	4	19	17	36
	Toplam	86	69	155
Bilgisayar Öğretmenliği	1	23	18	41
	2	26	21	47
	3	24	22	46
	4	18	17	35
	Toplam	91	78	169
Fen Bilgisi Öğretmenliği	1	26	21	47
	2	28	24	52
	3	23	22	45
	4	25	17	42
	Toplam	102	84	186
Sınıf Öğretmenliği	1	22	26	48
	2	21	28	49
	3	18	27	45
	4	22	25	47
	Toplam	83	106	189
Türkçe Öğretmenliği	1	14	31	45
	2	19	28	47
	3	21	27	48
	4	9	36	45
	Toplam	63	122	185
Genel Toplam		425	459	884

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği programından 155 (86 erkek, 69 kız), Bilgisayar Öğretmenliği programından 169 (91 erkek, 78 kız), Fen Bilgisi Öğretmenliği programından 186 (102 erkek, 84 kız), Sınıf Öğretmenliği programından 189 (83 erkek, 106 kız) ve Türkçe Öğretmenliği programından da 185 (63 erkek,

122 kız) öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmaya katılan toplam 884 öğretmen adayının 425'i erkek, 459'u ise kızdır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Katrancı ve Melanlıoğlu (2013) tarafından geliştirilen "Öğretmen Adaylarına Yönelik Konuşma Öz Yeterlik Ölçeği" kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının konuşma becerilerine yönelik öz yeterlik algılarını belirlemek amacıyla geliştirilen ve beş faktörden oluşan ölçekte toplam 25 madde yer almaktadır. Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında yapılan analizlerde Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .92, test-tekrar test korelasyon katsayısı ise .88 olarak belirlenmiştir. Beşli Likert tipinde geliştirilen ölçekteki maddelerin tamamı olumlu ifadelerden oluşturulmuş; "Hiçbir zaman 1, Nadiren 2, Bazen 3, Genellikle 4, Her zaman 5" biçiminde düzenlenmiş ve puanlanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 25, en yüksek puan ise 125'tir.

Bu araştırma kapsamında ölçeğe tekrar faktör analizi uygulanmış ve ölçeğin geliştirilme aşamasındaki gibi beş alt boyuttan oluştuğu doğrulanmıştır. Beş faktör yardımıyla açıklanan toplam varyans ise 59.80 olarak belirlenmiştir. Ayrıca ölçeğin alt boyutlarına ve tamamına yönelik Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen veriler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Veri Toplama Aracının İç Tutarlık Katsayıları

Alt Boyut	Madde Sayısı	İç Tutarlık Katsayısı
Topluluk Önünde Konuşma	7	,86
Etkili Konuşma	6	,82
Konuşma Kurallarını Uygulama	5	,81
Konuşma İçeriğini Düzenleme	4	,71
Konuşmasını Değerlendirme	3	,77
Ölçek Toplamı	25	,94

Tablo 2.'de görüldüğü gibi ölçeğin alt boyutlarının Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları 0,71 ile 0,86 arasında değişmektedir. Ölçeğin tamamına yönelik hesaplanan Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ise 0,94'tür. Elde edilen değerlere göre ölçeğin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir.

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizi aşamasında uygulanacak testlerin belirlenmesi için öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiştir. Ölçeğin alt boyutlarında ve ölçek toplamında verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bu nedenle

Yapılan analizlerde parametrik testlerden yararlanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 21.0 paket programı kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik algılarının öğrenim gördükleri programa ve sınıfa göre farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) ile incelenmiştir. ANOVA testi sonucunda anlamlı farkın belirlendiği durumlarda, farkın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için çoklu karşılaştırma testlerinden yararlanılmıştır. Grup varyanslarının eşit dağıldığı durumlarda Scheffe testi, grup varyanslarının eşit olmadığı durumlarda ise Dunnett C testi kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik algılarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız gruplar için t-testi yapılmıştır.

Öğretmen adaylarının ölçeğin genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının yorumlanmasında Aralık Genişliği = Dizi Genişliği / Yapılacak Grup Sayısı (Tekin, 2000) formülü ile belirlenen puan aralığı kullanılmıştır. Ölçeğin alt boyutlarına ve geneline yönelik olarak hesaplanan puan aralıkları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Ölçekten Alınan Puanların Yorumlanmasında Kullanılan Puan Aralıkları

Boyut	Öz Yeterlik Düzeyleri ve Puan Aralıkları				
	Çok Düşük	Düşük	Orta	Yüksek	Çok Yüksek
Topluluk Önünde Konuşma	7-12,6	12,7-18,2	18,3-23,8	23,9-29,4	29,4-35
Etkili Konuşma	6-10,8	10,9-15,6	15,7-20,4	20,5-25,2	25,2-30
Konuşma Kurallarını Uygulama	5-9	9,1-13	13,1-17	17,1-21	21,1-25
Konuşma İçeriğini Düzenleme	4-7,2	7,3-10,4	10,5-13,6	13,7-16,8	16,9-20
Konuşmasını Değerlendirme	3-5,4	5,5-7,8	7,9-10,2	10,3-12,6	12,7-15
Genel Konuşma Öz Yeterliği	25-45	45,1-65	65,1-85	85,1-105	105,1-125

3. BULGULAR

3.1. Öğretmen Adaylarının Konuşma Öz Yeterlik Algı Düzeyleri

Araştırmanın birinci alt problemi “Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik algıları hangi düzeydedir?” olarak ifade edilmiştir. Bu alt probleme yönelik olarak yapılan analiz sonuçları Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4: Öğretmen Adaylarının Konuşma Öz Yeterlik Algı Düzeyleri

Boyut	N	$\bar{X}$	Ss	Öz Yeterlik Algı Düzeyi
Topluluk Önünde Konuşma	884	23,04	5,71	Orta
Etkili Konuşma	884	22,08	4,59	Yüksek
Konuşma Kurallarını Uygulama	884	18,55	4,16	Yüksek
Konuşma İçeriğini Düzenleme	884	13,95	3,09	Yüksek
Konuşmasını Değerlendirme	884	11,17	2,69	Yüksek
Genel Konuşma Öz Yeterliği	884	88,81	17,44	Yüksek

Tablo 4.'te yer alan veriler incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının etkili konuşma, konuşma kurallarını uygulama, konuşma içeriğini düzenleme ve konuşmasını değerlendirme alt boyutlarındaki öz yeterlik algılarının yüksek, topluluk önünde konuşma alt boyutundaki öz yeterlik algılarının ise orta düzeyde olduğu görülmektedir. Ölçeğin tamamı dikkate alınarak belirlenen genel konuşma öz yeterlik algısının da yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

3.2. Öğretmen Adaylarının Konuşma Öz Yeterlik Algılarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Araştırmanın ikinci alt problemi "Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik algıları cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?" olarak belirtilmiştir. Bu alt probleme yönelik olarak yapılan t-testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Öğretmen Adaylarının Konuşma Öz Yeterlik Algılarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	Sd	t	P
Topluluk Önünde Konuşma	Erkek	425	22,887	5,905 5,534	882	,784	,433
	Kız	459	23,189				
Etkili Konuşma	Erkek	425	21,517	4,899 4,234	882	3,548	,000*
	Kız	459	22,614				
Konuşma Kurallarını Uygulama	Erkek	425	18,134	4,466 3,825	882	2,867	,004*
	Kız	459	18,939				

Konuşma İçeriğini Düzenleme	Erkek	425	13,738	3,171	882	2,028	,043*
	Kız	459	14,161	3,007			
Konuşmasını Değerlendirme	Erkek	425	11,028	2,773	882	1,536	,125
	Kız	459	11,307	2,614			
Genel Konuşma Öz Yeterliği	Erkek	425	87,305	18,421	882	2,470	,014*
	Kız	459	90,211	16,391			

Tablo 5'te yer alan sonuçlara göre öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik algılarının etkili konuşma, konuşma kurallarını uygulama ve konuşma içeriğini düzenleme alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmaktadır. Ayrıca genel konuşma öz yeterlik algısında da cinsiyet değişkenine yönelik anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($t_{(882)} = 2,47$; $p < ,05$). Tespit edilen tüm anlamlı farklılıkların cinsiyeti kız olan öğretmen adaylarının lehine olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre kız öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre konuşma öz yeterlik algılarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

3.3. Öğretmen Adaylarının Konuşma Öz Yeterlik Algılarının Öğrenim Gördükleri Programa Göre Karşılaştırılması

Araştırmanın üçüncü alt problemi "Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik algıları öğrenim gördükleri program değişkenine göre farklılık göstermekte midir?" olarak ifade edilmiştir. Bu alt probleme yönelik olarak yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Öğretmen Adaylarının Konuşma Öz Yeterlik Algılarının Öğrenim Gördükleri Programa Göre Anova Testi Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P	Fark
Topluluk Önünde Konuşma	Gruplar arası	4	1113,87	278,46	8,82	,000*	1-4, 2-3
	Gruplar içi	879	27725,40	31,54			
	Toplam	884	28839,27				
Etkili Konuşma	Gruplar arası	4	1855,80	463,95	24,27	,000*	1-2, 1-4
	Gruplar içi	879	16800,49	19,11			
	Toplam	884	18656,29				
Konuşma Kurallarını Uygulama	Gruplar arası	4	1126,01	281,50	17,45	,000*	1-2, 1-4
	Gruplar içi	879	14178,59	16,13			
	Toplam	884	15304,60				
Konuşma İçeriğini Düzenleme	Gruplar arası	4	436,51	109,12	11,97	,000*	1-4, 1-5
	Gruplar içi	879	8008,94	9,11			
	Toplam	884	8445,45				
Konuşmasını Değerlendirme	Gruplar arası	4	442,82	110,70	16,31	,000*	1-2, 1-4
	Gruplar içi	879	5965,69	6,78			
	Toplam	884	6408,51				
Genel Konuşma	Gruplar arası	4	22238,54	5559,63	19,81	,000*	1-2, 2-3

Öz Yeterliği	Gruplar içi	879	246573,03	280,51	1-4, 3-4
	Toplam	884	268811,57		1-5, 3-5

* $p < ,05$; 1: Beden Eğt. ve Spor Öğrt., 2: Bilgisayar Öğrt., 3: Fen Bilgisi Öğrt., 4: Sınıf Öğrt., 5: Türkçe Öğrt.

Tablo 6. incelendiğinde öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik algıları ile öğrenim gördükleri program değişkeni arasında ölçeğin alt boyutlarına ve genel öz yeterliğe yönelik anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. Ölçeğin topluluk önünde konuşma alt boyutunda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 22,14$) ile Sınıf Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 24,49$) arasında; Fen Bilgisi Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 21,39$) ile Bilgisayar Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 23,52$), Sınıf Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 24,49$) ve Türkçe Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 23,53$) arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ($F_{(4, 879)}=8,82$; $p < ,05$). Ortalama puanlara göre topluluk önünde konuşmaya yönelik en yüksek öz yeterliğe sahip olan grup Sınıf Öğretmeni adayları, en düşük öz yeterliğe sahip olan grup ise Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarıdır.

Etkili konuşma alt boyutunda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 20,19$) ile Bilgisayar Öğretmeni ($\bar{X} = 22,03$), Sınıf Öğretmeni ($\bar{X} = 23,58$) ve Türkçe Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 23,68$) arasında; Bilgisayar Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 22,03$) ile Sınıf Öğretmeni ($\bar{X} = 23,58$) ve Türkçe Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 23,68$) arasında; Fen Bilgisi Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 20,60$) ile Sınıf Öğretmeni ($\bar{X} = 23,58$) ve Türkçe Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 23,68$) arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($F_{(4, 879)}=24,27$; $p < ,05$). Grupların ortalamaları dikkate alındığında etkili konuşmaya yönelik en yüksek öz yeterliğe sahip olan grubun Türkçe Öğretmeni adayları, en düşük öz yeterliğe sahip olan grubun ise Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adayları olduğu görülmektedir.

Konuşma kurallarını uygulama alt boyutunda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 16,92$) ile Bilgisayar Öğretmeni ($\bar{X} = 18,75$), Sınıf Öğretmeni ($\bar{X} = 19,86$) ve Türkçe Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 19,49$) arasında; Fen Bilgisi Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 17,45$) ile Sınıf Öğretmeni ($\bar{X} = 19,86$) ve Türkçe Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 19,49$) arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($F_{(4, 879)}=17,45$; $p < ,05$). Grupların ortalama puanlarına göre konuşma kurallarını uygulamaya yönelik en yüksek öz yeterliğe sahip olan grup Sınıf Öğretmeni adayları, en düşük öz yeterliğe sahip olan grup ise Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarıdır.

Konuşma içeriğini düzenleme alt boyutunda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 13,07$) ile Sınıf Öğretmeni ($\bar{X} = 14,79$) ve Türkçe Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 14,55$) arasında; Fen Bilgisi Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 13,17$) ile Sınıf Öğretmeni ($\bar{X} = 14,79$) ve Türkçe Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 14,55$) arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ($F_{(4, 879)}=11,97$; $p < ,05$). Grupların ortalama puanları incelendiğinde konuşma içeriğini düzenlemeye yönelik en yüksek öz yeterliğe sahip olan grubun Sınıf Öğretmeni adayları, en düşük öz yeterliğe sahip olan grubun ise Beden Eğitimi ve Spor öğretmeni adayları olduğu görülmektedir.

Konuşmasını değerlendirme alt boyutunda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 10,27$) ile Bilgisayar Öğretmeni ($\bar{X} = 11,36$), Sınıf Öğretmeni ($\bar{X} = 11,88$) ve Türkçe Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 11,87$) arasında; Fen Bilgisi Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 10,34$) ile Bilgisayar Öğretmeni ($\bar{X} = 11,36$), Sınıf Öğretmeni ($\bar{X} = 11,88$) ve Türkçe Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 11,87$) arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($F_{(4, 879)}=16,31$; $p < ,05$). Grupların ortalama puanlarına göre konuşmasını değerlendirmeye yönelik en yüksek öz yeterliğe sahip olan grup Sınıf Öğretmeni adayları, en düşük öz yeterliğe sahip olan grup ise Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarıdır.

Öğretmen adaylarının genel konuşma öz yeterlik algıları değerlendirildiğinde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 82,61$) ile Bilgisayar Öğretmeni ($\bar{X} = 89,72$) ve Sınıf Öğretmeni ($\bar{X} = 94,60$) ve Türkçe Öğretmeni ($\bar{X} = 93,12$) adayları arasında; Fen Bilgisi Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 82,97$) ile Bilgisayar Öğretmeni ($\bar{X} = 89,72$), Sınıf Öğretmeni ($\bar{X} = 94,60$) ve Türkçe Öğretmeni adayları ($\bar{X} = 93,12$) arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($F_{(4, 879)}=19,81$; $p < ,05$). Grupların ortalamaları dikkate alındığında en yüksek konuşma öz yeterlik algısına sahip olan grubun Sınıf Öğretmeni adayları, en düşük öz yeterlik algısına sahip olan grubun ise Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adayları olduğu görülmektedir.

3.4. Öğretmen Adaylarının Konuşma Öz Yeterlik Algılarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Karşılaştırılması

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik algıları öğrenim gördükleri sınıfa göre farklılık göstermekte midir?” olarak ifade edilmiştir. Bu alt probleme yönelik olarak yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: Öğretmen Adaylarının Konuşma Öz Yeterlik Algılarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Anova Testi Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P	Fark
Topluluk Önünde Konuşma	Gruplar arası	3	419,526	139,842	4,330	,005	1-3 3-4
	Gruplar içi	880	28419,753	32,295			
	Toplam	883	28839,279				
Etkili Konuşma	Gruplar arası	3	90,890	30,297	1,436	,231	-
	Gruplar içi	880	18565,403	21,097			
	Toplam	883	18656,293				
Konuşma Kurallarını Uygulama	Gruplar arası	3	54,257	18,086	1,044	,372	-
	Gruplar içi	880	15250,349	17,330			
	Toplam	883	15304,606				
Konuşma İçeriğini Düzenleme	Gruplar arası	3	68,531	22,844	2,400	,067	-
	Gruplar içi	880	8376,920	9,519			
	Toplam	883	8445,451				
Konuşmasını Değerlendirme	Gruplar arası	3	57,321	19,107	2,647	,048	1-4
	Gruplar içi	880	6351,199	7,217			
	Toplam	883	6408,519				
Genel Konuşma Öz Yeterliği	Gruplar arası	3	1773,933	591,311	1,949	,120	-
	Gruplar içi	880	267037,642	303,452			
	Toplam	883	268811,575				

Tablo 7’de öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik algılarının öğrenim gördükleri sınıf değişkenine göre topluluk önünde konuşma ve konuşmasını değerlendirme alt boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Topluluk önünde konuşma alt boyutunda 1. sınıfta ($\bar{X} = 23,74$) öğrenim gören öğretmen adayları ile üçüncü sınıfta ($\bar{X} = 22,19$) öğrenim gören öğretmen adayları arasında ve 3. sınıfta ($\bar{X} = 22,19$) öğrenim gören öğretmen adayları ile 4. sınıfta ($\bar{X} = 23,73$) öğrenim gören öğretmen adayları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Konuşmasını değerlendirme alt boyutunda ise 1. sınıfta ($\bar{X} = 10,88$) öğrenim gören öğretmen adayları ile 4. sınıfta ($\bar{X} = 11,44$) öğrenim gören öğretmen adayları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıfa göre genel konuşma öz yeterlik algısı puan ortalamaları değerlendirildiğinde, en yüksek ortalamaya sahip olan grubun 4. sınıfta ($\bar{X} = 91,02$) öğrenim gören öğretmen adayları olduğu, en düşük ortalamaya sahip olan grubun ise 2. sınıfta ($\bar{X} = 87,38$) öğrenim gören öğretmen adayları olduğu belirlenmiştir. 3. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ortalama puanı $\bar{X} = 87,76$, 1. sınıfta öğrenim gören öğretmen

adaylarının ortalama puanı ise $\bar{X} = 89,31$ 'dir. Bu sonuçlara göre konuşma öz yeterlik algısı bakımından birinci sınıftan sonra bir düşme olsa da ilerleyen yıllarda yükseldiği söylenebilir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırma kapsamında konuşma becerisine yönelik öz yeterlik algıları tespit edilmeye çalışılan öğretmen adaylarının etkili konuşma, konuşma kurallarını uygulama, konuşma içeriğini düzenleme ve konuşmasını değerlendirme alt boyutlarındaki öz yeterlik algılarının yüksek, topluluk önünde konuşma alt boyutundaki öz yeterlik algılarının ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Arslan (2012) tarafından üniversite öğrencilerinin topluluk önünde konuşmaya yönelik görüşlerinin belirlenmesine yönelik olarak yapılan araştırmada; dinleyicilerin ve öğretmenlerin alaycı davranışları, bilgi ve özgüven eksikliği, yanlış veya eksik bilgi verme korkusu, utangaç mizaç, topluluk karşısında konuşmaya alışkın olmama, Türkçeye hâkim olmama, kendini doğru ifade edememe ve anlaşılmama endişesi gibi sebeplerle araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunun topluluk karşısında konuşmayı gerektiren etkinliklerde görev almak istemediği sonucuna ulaşılmıştır. Akkaya'nın (2012) öğretmen adayları ile yürüttüğü çalışmada da katılımcıların topluluk önünde konuşmaya yönelik heyecanlanma, kendini rahat hissetmeme, kekeleme, titreme gibi sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu çalışma ile belirtilen araştırmaların topluluk önünde konuşmaya yönelik bulguları benzerlik göstermektedir. Ölçeğin tamamı dikkate alındığında ise öğretmen adaylarının genel konuşma öz yeterlik algılarının yüksek düzeyde olduğu anlaşılmıştır. Çiftçi ve Taşkaya (2010), Yılmaz ve Çimen (2008), Baykara Pehlivan (2005) ve Günay'ın (2003) yaptıkları çalışmalarda öğretmen ve öğretmen adaylarının iletişim becerisi düzeylerine ilişkin algılarının yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Benzer sonuçları gösteren bu bulgulara bağlı olarak iletişim becerilerine ilişkin yaklaşımın olumlu olduğu ancak topluluk önünde konuşmaya yönelik özgüven eksikliği yaşandığı söylenebilir. Oğuz (2009) tarafından yapılan ve öğretmen adaylarının yazılı ve sözlü anlatım becerilerine ilişkin öz yeterlik algılarının belirlenmesi amaçlanan araştırmada ise; öğretmen adaylarından yaklaşık yarısının sözlü anlatım becerilerine yönelik öz yeterlik algılarının yetersiz olduğu sonucu elde edilmiştir. Öğretmen adayları sözlü anlatım becerisindeki bu eksikliğin, kitap okumamaktan, uygulamaları çalışmalar yapmamaktan ve kişilik özelliklerinden kaynaklandığını ifade etmişlerdir.

Araştırmanın amaçlarından biri de konuşma becerisi ile öz yeterlik algı düzeyi arasındaki ilişkiyi bazı değişkenlere göre belirlemektir. Üzerinde durulan ilk değişken

cinsiyettir. Araştırmada, katılımcıların konuşma becerisine yönelik öz yeterlik algı düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda kız öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre konuşma öz yeterlik algısı bakımından daha iyi durumda oldukları tespit edilmiştir. Bu veri Özerbaş vd. (2007) ile Kılıçgil vd.'nin (2009) araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. Ancak Çiftçi ve Taşkaya (2010), Dilekmen vd. (2008), Yılmaz ve Çimen (2008), Baykara Pehlivan (2005) ve Günay (2003) tarafından yapılan ve öğretmenler ile farklı programlarda öğrenim gören öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin incelendiği araştırmalarda ise cinsiyet değişkenine yönelik anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Bu durum çalışma grubunun özelliklerinden kaynaklanabilir.

Öğretmen adaylarının konuşmaya yönelik öz yeterlik algılarının öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre en yüksek konuşma öz yeterlik algısına sahip olan grup Sınıf Öğretmeni adayları, en düşük konuşma öz yeterlik algısına sahip olan grup ise Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarıdır. Dilekmen vd.'nin (2008) yaptığı araştırmada da bu araştırmanın bulgularına benzer şekilde öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin öğrenim görülen programa göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Başaran ve Erdem'in (2009) yaptığı çalışmada ise öğretmen adaylarının güzel konuşmaya yönelik olumlu tutuma sahip oldukları ve öğrenim görülen bölüm değişkeninin konuşmaya yönelik tutum üzerinde anlamlı farka neden olmadığı tespit edilmiştir. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarının diğer programlarda öğrenim gören öğretmen adaylarına göre daha düşük konuşma öz yeterlik algısına sahip olmaları bu programda verilen eğitimin daha çok uygulamaya yönelik olmasından kaynaklanabilir. Diğer programlarda öğrenim gören öğretmen adayları lisans eğitimi sürecinde aldıkları derslerde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarına göre konuşmaya yönelik daha fazla etkileşimde bulunmaktadır. Bunun yanı sıra derslerde konuşma becerisinin gelişmesine yönelik daha fazla uygulama imkanına da sahip olmaktadır. Bu durum diğer programlarda öğrenim gören öğretmen adaylarının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarına göre konuşmaya yönelik öz yeterlik algı düzeylerinin yüksek olmasında etkili olabilir.

Araştırma kapsamında yanıt aranan sorulardan biri de öğretmen adaylarının konuşmaya yönelik öz yeterlik algı düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine anlamlı farklılık gösterip göstermediğidir. Yapılan inceleme sonucunda ölçeğin alt boyutları olan "Topluluk Önünde Konuşma" ve "Konuşmasını Değerlendirme" boyutlarında sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık bulunsa da genel konuşma öz yeterlik algısı bakımından anlamlı farklılık

olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının genel konuşma öz yeterlik algılarına yönelik ortalama puanları incelendiğinde en yüksek puana sahip olan grubun dördüncü sınıfa devam eden öğretmen adaylarından oluştuğu görülmüştür. Bu sonuç adayların mezuniyet aşamasına gelmiş oldukları ve bir yıl sonra atanarak öğretmen olacakları düşünüldüğünde sevindirici olarak görülebilir. Dördüncü sınıfa devam eden adaylardan sonra en yüksek konuşma öz yeterlik algısına sahip olan grup ise birinci sınıfa devam eden öğretmen adaylarıdır. Araştırmanın bahar döneminde yapıldığı ve birinci sınıfa devam eden öğretmen adaylarının bu dönemde Sözlü Anlatım dersini aldıkları düşünüldüğünde bu durumun Sözlü Anlatım dersinin olumlu etkisinden kaynaklandığı söylenebilir. Benzer bulgular Yılmaz ve Çimen (2008), Çetinkaya (2011), Yılmaz vd.'nin (2009) yaptığı araştırmalarda da elde edilmiştir. Ancak Baykara Pehlivan (2005), Yılmaz ve Çimen (2008) ile Dilekmen vd.'nin (2008) çalışmalarında ise öğrenim görülen sınıf düzeyinin anlamlı farklılığa sebep olmadığı belirlenmiştir.

Konuşma, öğretmenin sınıfta en fazla kullandığı dil becerisidir. Öğretmen-öğrenci etkileşimi, dersin verimliliği ve hedeflerine ulaşması etkili bir iletişim sürecini gerekli kılmaktadır. Etkili iletişim ise öğretmenin konuşma becerisini doğru kullanması ve konuşmaya yönelik öz yeterlik algısı ile yakından ilgilidir. Bu nedenle öğretmen ve öğretmen adaylarının bu konudaki farkındalıklarının belirlenmesi bir ihtiyaç olarak değerlendirilebilir. Çünkü konuşma becerisini değerlendirebilen öğretmen adayı bu konudaki eksikliklerini giderebilir. Ancak bu bilince sahip olmayan öğretmen adayları özellikle mesleğe başladıklarında sorunlarla karşılaşabilir. Oluşabilecek problemlerin engellenmesi için öğretmen adaylarının ilk sınıflardan itibaren kendilerini sözel olarak ifade etmeye alıştırılması, özellikle topluluk önünde konuşma, hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma yapması, konuşmasını değerlendirme gibi becerileri edinmesi sağlanmalıdır. Öğretmen adayları topluluk karşısında konuşma becerilerini geliştirebilmek için meslekleriyle ilgili bilgi düzeyini artırmalı, mesleki kavramların kullanımına hakim olabilmek için özel çaba göstermeli, öğretim yönem ve tekniklerini iyi öğrenmelidirler. Özellikle Sözlü Anlatım, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri konuşma becerilerini geliştirmek için önemli bir imkan olarak değerlendirilmelidir.

Bu araştırma nicel araştırma türünde desenlenmiştir. Öğretmen adaylarının konuşma becerilerine ve bu konudaki öz yeterlik algılarına yönelik olarak farklı türde araştırmalar tasarlanabilir. Görüşme ve gözlem yoluyla konu daha derinlemesine sorgulanarak öğretmen adaylarında konuşma becerisini etkileyen unsurlar irdelenebilir. Ayrıca daha az sayıda öğretmen adayının konuşma öz yeterlik algıları 1. sınıftan 4. sınıfa kadar karma araştırma

yöntemleriyle incelenerek öğretmen adaylarının konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik uygulanabilir modeller geliştirilebilir.

KAYNAKLAR

- Akkaya, A. (2012). Öğretmen Adaylarının Konuşma Sorunlarına İlişkin Görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20), 405-420.
- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2009). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Akçağ.
- Altunçekiç, A., Yaman, S., ve Koray, Ö. (2005). Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik İnanç Düzeyleri Ve Problem Çözme Becerileri Üzerine Bir Araştırma (Kastamonu İli Örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 93-102.
- Arslan, A. (2012). Üniversite Öğrencilerinin “Topluluk Karşısında Konuşma” İle İlgili Çeşitli Görüşleri (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi örneği). *Turkish Studies*, 7(3), 221-223.
- Arslan, F. (2010). *Türkçe Ve Sınıf Öğretmenlerinin Konuşma Eğitimi Ve Konuşma Etkinlikleri Hakkındaki Görüşleri: Kırıkkale İli Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Ayan, S., Katrancı, M. ve Melanlıoğlu, D. (2014). Awareness Level of Teacher Candidates in Terms of Their Turkish Language Sufficiency: A Qualitative Research. *International Journal of Academic Research*, 6 (2), 137-143.
- Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought And Action: A Social Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (2002). Exercise of Personal And Collective Efficacy in Changing Societies. Albert Bandura (Ed.), In *Self Efficacy in Changing Societies* (pp. 1-45). Cambridge: Cambridge University Press.
- Bandura, A. and Locke E. A. (2003). Negative Self-Efficacy And Goal Effects Revisited. *Journal of Applied Psychology*, 88(1), 87-99.
- Başaran, M. ve Erdem, İ. (2009). Öğretmen Adaylarının Güzel Konuşma Becerisi İle İlgili Görüşleri Üzerine Bir Araştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(3), 743-754.
- Çetinkaya, Z. (2011). Türkçe Öğretmen Adaylarının İletişim Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (2), 567-576.
- Çiftçi, S. ve Taşkaya, S. M.(2010). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişki. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 5 (3), 921-928.
- Dilekmen, M., Başçı, Z. ve Bektaş, F. (2008). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin İletişim Becerileri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (2), 223-231.
- Erözkan, A. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: Lisans.
- Flannagan, J. S. (2007). *A Study of Student Achievement Based On Autonomous Learning And Self-Efficacy*. Unpublished Doctor of Education Thesis. Regent University Philosophy In The Graduate College, Arizona.
- Fraenkel, J. R. and Wallen, N. E. (2003). *How to Design And Evaluate Research in Education*. New York: McGraw-Hill.

- Günay, K. (2003). *Sınıf Yönetiminde Öğretmenlerin İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*. Ankara: Nobel.
- Hackett, G. (2002). Self-Efficacy in Career Choice And Development. Albert Bandura (Ed.), In *Self Efficacy in Changing Societies (pp. 232-258)*. Cambridge: Cambridge University Press.
- İşcan, A. (2013). Diksiyon, Ses Bilgisi ve Ses Eğitimi. Aziz Kılınc ve Abdullah Şahin (Ed.), *Konuşma Eğitimi* içinde (s. 59-118). Ankara: Pegem.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Katranacı, M. ve Melanlıoğlu, D. (2013). Öğretmen Adaylarına Yönelik Konuşma Öz Yeterlik Ölçeği: Geçerlik Ve Güvenilirlik Çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6 (6), 651-665.
- Kılıçgil, E., Bilir, P., Özdiñç, Ö., Erođlu, K. ve Erođlu, B. (2009). İki Farklı Üniversitenin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Sporometre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 19-28.
- Oğuz, A. (2009). Öğretmen Adaylarının Sözlü ve Yazılı Anlatım Becerilerine İlişkin Öz Yeterlik Algıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(30), 18-42.
- Özbay, M. (2005). Ana Dili Eğitiminde Konuşma Becerisini Geliştirme Teknikleri. *Kafkas üniversitesi Dergisi*, 16, 177-184.
- Özbay, M. (2006). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özerbaş, M. A., Bulut, M. ve Usta, E. (2007). Öğretmen Adaylarının Algıladıkları İletişim Becerisi Düzeylerinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 8 (1), 123-135.
- Özerkan, E. (2007). Öğretmenlerin Öz-Yeterlik Algıları İle Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Benlik Kavramları Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Özgen, K. ve Bindak, R. (2011). Lise Öğrencilerinin Matematik Okuryazarlığına Yönelik Öz-Yeterlik İnançlarının Belirlenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(2), 1073-1089.
- Pehlivan Baykara, K. (2005). Öğretmen Adaylarının İletişim Becerisi Algıları Üzerine Bir Çalışma. *İlköğretim Online*, 4 (2), 17-23.
- Rader, L. A. (2003). *An Inquiry The Relationship Between Self-Concept, Self-Esteem, Locus of Control, Self-Efficacy And Self-Determination of Students With And Without Physical Disabilities*. Unpublished Doctor of Education Thesis. Columbia University, Education of Teacher College, Columbia.
- Sargın, M. (2006). İlköğretim Öğrencilerinin Konuşma Becerilerinin Değerlendirilmesi (Muğla İli Örneğinde). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Schunk, D. H. (1984). Enhancing Self-Efficacy And Achievement Through Rewards And Goals: Motivational And Informational Effects. *Journal of Educational Research*. 78(1), 29-34.

- Schunk, D. H. and Zimmerman, B. J. (2007). Influencing Children's Self-Efficacy And Self-Regulation of Reading And Writing Through Modeling. *Reading & Writing Quarterly*, 23, 7-25.
- Tekin, H. (2000). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Yargı.
- Ülper, H. ve Bağcı, H. (2012). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Dönük Öz Yeterlik Algıları. *Turkish Studies*, 7(2), 1115-1131.
- Wood, R. and Bandura, A. (1989). Impact of Conceptions of Ability on Self-Regulatory Mechanisms And Complex Decision Making. *Journal of Personality and Social Psychology*. 56(3), 407-415.
- Yılmaz, İ. ve Çimen, Z. (2008). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının İletişim Beceri Düzeyleri. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10 (3), 3-14.
- Yılmaz, M., Üstün, A. ve Odacı, H. (2009). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Giresun Üniversitesi Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (1), 8-19.

SUMMARY

One of the basic features distinguishing humans from other living things is their ability to communicate through language. Whether this ability is used effectively or not is one of the most important factors in the success of a person. This is of particular importance for individuals making frequent use of communication skills because of their professions. One of these professions is the profession of teaching. For a teacher to be successful in his/her profession and a good model for students, he/she must speak the language well and accurately.

Speaking skill affecting an individual's success to a great extent is a skill that needs to be possessed particularly by teachers. In this regard, teachers' self-confidence and self-efficacy in terms of their speaking skill are important for learning-teaching process to achieve its goals. Given the importance of pre-service teachers' self-efficacy perception of their speaking skills, the present study aims to determine the pre-service teachers' self-efficacy perception of their speaking skills in relation to different variables. For this purpose, answers to the following questions were sought:

- 1- What is the level of the pre-service teachers' self-efficacy perception of their speaking skills?
- 2- Does the pre-service teachers' self-efficacy perception of their speaking skills vary significantly depending on gender variable?
- 3- Does the pre-service teachers' self-efficacy perception of their speaking skills vary significantly depending on the department they are attending?
- 4- Does the pre-service teachers' self-efficacy perception of their speaking skills vary significantly depending on the grade level?

The universe of the study conducted through survey model consists of pre-service teachers attending the university in the city of Kırıkkale. The sampling of the study on the other hand is composed of 884 pre-service teachers from the departments of Physical Education and Sports, Computer Teaching, Science Teaching, Classroom Teacher Education and Turkish Language Teaching in 2013-2014 academic year. As a data collection instrument, the study employed "The Scale of Pre-service Teachers' Self-efficacy Perception of their Speaking Skill". The scale consists of five factors and 25 items developed to determine the pre-service teachers' self-efficacy perception of their speaking skill. Designed in the form of 5-point Likert type, the scale includes positive statements; it is organized and scored as follows: "Never 1, Rarely 2, Sometimes 3, Usually 4, Always 5". The lowest score to be taken from the scale is 25 and the highest score is 125. In order to determine the tests to be conducted in the analysis of the data, first whether the data show a normal distribution or not was decided by means of Kolmogorov-Smirnov test. As a result, it was concluded that the data show a normal distribution for both the sub-dimensions of the scale and the whole scale. Thus, parametric tests were used in the analysis of the data. The analyses of the data were conducted through SPSS program package. Whether

the pre-service teachers' self-efficacy perceptions of their speaking skill significantly vary depending on the department and grade level variables was determined with One-Way ANOVA. When significant differences were determined as a result of ANOVA test, multiple comparison tests were employed to determine the source of the difference. In cases where group variances are equally distributed, Scheffe test and where group variances are not equally distributed, Dunnet C test were run. In order to determine whether the pre-service teachers' self-efficacy perceptions of their speaking skills vary significantly depending on gender variable, independent samples t-test was used. It was found that the pre-service teachers' self-efficacy perceptions of the sub-dimensions of effective speaking, implementation of speech rules, organization of the content of speech and evaluation of speech are high and their self-efficacy perception of the sub-dimension of making speech in front of an audience is medium.

It was found that the participants' self-efficacy perceptions of their speaking skill vary significantly depending on gender variable. The analysis conducted in this connection revealed that female pre-service teachers have better self-efficacy perceptions of their speaking skill than male pre-service teachers. It was also found that the pre-service teachers' self-efficacy perceptions of their speaking skill vary significantly depending on the department attended. In this regard, the pre-service classroom teachers were found to have the highest self-efficacy perception of their speaking skill and the pre-service teachers from the department of Physical Education and Sports were found to have the lowest self-efficacy perception.

One of the research questions of the present study is whether the pre-service teachers' self-efficacy perceptions of their speaking skill vary significantly depending on grade level variable. Though significant differences were found in relation to the sub-dimensions of "Making Speech in front of an Audience" and "Evaluation of Speech", no significant difference in relation to general self-efficacy perception of speaking skill was found. When the pre-service teachers' mean scores of general self-efficacy perception of their speaking skill were examined, it was found that the fourth-year students have the highest mean score. This is a pleasing finding considering that the fourth-year students will be appointed as teachers one year later. The group having the second highest mean score after the fourth-year students is the first-year students.

Speaking is the skill used by teachers most frequently in class. Teacher-student interaction, efficiency of the lesson and achievement of goals require an effective communication process. Effective communication is closely associated with the accurate use of speaking skill by the teacher and his/her self-efficacy perception of his/her speaking skill. Therefore, it seems to be necessary to determine teachers and pre-service teachers' awareness of the issue because a pre-service teacher who can evaluate his/her speaking skill can compensate his/her weaknesses. However, pre-service teachers who are not aware of this may have some difficulties especially in their first years of their professional

careers. For the prevention of the potential problems, pre-service teachers should be trained about how to express themselves from the very beginning of their undergraduate education and to acquire some special skills such as making speech in front of an audience, making speech with or without preparation and evaluation their speech.